

УДК 929.6 (477)

УНІФОРМА ЛЕГІОНУ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

Студ. Д.А. Воргач, гр. БДк1-18,
Науковий керівник доц. Ф.М. Проданюк
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Метою наукової роботи є дослідження розвитку уніформи Українських Січових Стрільців, відмінності української форми від інших, її характерні особливості. Також, чим відрізняється форма в залежності від рангу в легіоні. Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання: проаналізувати історію формування і розвитку легіону Українських Січових Стрільців; дослідити хронологію змін уніформи легіону Українських Січових Стрільців; проаналізувати знаки розрізнення військових звань в легіоні Українських Січових Стрільців.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступають соціально-політичні та економічні умови впровадження у збройних силах України стандарту одягу, фактичні заходи урядів Центральної Ради, Гетьманату, Директорії в галузі регламентованих одностроїв як однієї з складових державотворчої діяльності, що торкалася модернізації збройних сил, забезпечення промислового потенціалу для утримання військових формувань.

Предметом вивчення є еволюція традицій військової вітчизняної культури, вираженої у модернізації одностроїв збройних сил України часів революційно-визвольних змагань 1917-1920 рр.

Методи та засоби дослідження. З метою досягнення поставлених наукових завдань використано методи порівняння, аналізу, теоретичного узагальнення, синтезу, аналогії, індукції і дедукції.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. На сьогоднішній день тема уніформи легіону Українських Січових Стрільців є актуальною, бо січовики зробили великий внесок в формування і становлення нашої країни. За допомогою їх праці була зведена незалежна Західноукраїнська Народна Республіка. Також вони були першими, хто спробував організувати українську національну армію, яка могла б захищати Україну від загарбників. Тому, я вважаю, що ми повинні знати, як виникла уніформа Українських Січових Стрільців, як вона змінювалась, основні характерні для неї деталі та аксесуари, а також, знаки розрізнення військових рангів в легіоні Українських Січових Стрільців. До того, питання, пов'язані з дослідженням уніформи привертають увагу багатьох науковців і істориків. Особливості уніформи січовиків описали Бойко О.Д., Думін О.О., Литвин М.Р., Науменко К.Є., Терещенко Ю.І.

Результати дослідження. В ході дослідження була проаналізована причина створення, історія формування і розвитку легіону Українських Січових Стрільців. Було досліджено, що легіон Українських Січових Стрільців був першим військовим формуванням українців після знищення українських козацьких полків Катериною II, вони стали зародком майбутньої української армії. Формувався легіон в місті Стрий на Львівщині. До нього прибуло понад 10 тисяч добровольців. В основному легіон складався з молодих вихованців спортивно-громадської організації «Сокіл», пожежної — «Січі», та учнівсько-шкільної — «Пласт». 6 серпня 1914 року, Головна українська рада і Українська бойова управа видали спільний документ — Маніфест "Головна українська рада до всього українського народу!". Цим документом вони офіційно проголосили утворення нової військової організації - Українські Січові Стрільці.

Також було простежено хронологію змін уніформи Легіону Українських Січових Стрільців, її особливості в різні періоди існування військового формування. Було виявлено, що Українські Січові Стрільці носили стандартний однострій австро-угорського війська кольору «хехтграу» - темно-сірого з блакитним відтінком або кольору «хакі». Характерним головним убором Січових Стрільців була «Мазепинка» - козацький головний убір, розроблений членом Легіону Українських Січових Стрільців Левком Лепким на основі австро-угорської кепі та козацьких шапок 17-18 століття, з нахилом зовнішніх сторін і V-подібним вирізом спереду - названий на честь гетьмана Мазепи. Також, відомо, що на початку формування Легіону добровольці, які виявили бажання служити в ньому і отримали дозвіл австрійського Міністерства оборони, носили власний одяг. Головним елементом уніформи був кітель М.1908., Зшитий з низькоякісної тканини захисного кольору. На стоячому комірі є петлиці полкового кольору - для УСС це синій колір. У комплект уніформи входили також штани прямого крою, шинель і кепі захисного кольору. На кепі була «чічка» синього кольору з жовтою серединою і значок. Замість важких шкіряних портфелів Січові стрільці отримали полотняні рюкзаки М.1913, які з часом були введені в усій австро-угорській армії. У спорядження також входив шкіряний поясний ремінь, на якому носили підсумки М.1908, багнет М.1895 в сталевих піхвах і саперну лопатку. Після 1915 року колір уніформи став сіро-земляний, причому коміри на мундирах стали стояче-відкладними. У 1917 році була введена модифікована уніформа, яка носилася усіма військовослужбовцями Легіону.

Висновки. Легіон Українських Січових Стрільців – українська військова частина у складі австрійської армії, що діяла на російському фронті в період з 1914 року по 1918. Видатними старшинами січовиків були Д. Вітовський, М. Варан, Г. Коссак, Я. Струхманчук, Т. Рожанковський. Створення легіону Українських Січових Стрільців стало першою спробою організувати українську національну армію, яка могла б захищати інтереси українців і звільнити їх від іноземного панування. Вони перші за довгий час знову виступили на захист українських соборних державних інтересів зі зброєю в руках. Новому військовому формуванню потрібна була уніформа. Так як легіон січовиків був створений у складі австро-угорської армії, першою їх уніформною Українських Січових Стрільців була австрійська синя військова форма, що потім змінили на сіру. Проте характерною особливістю військової форми легіону Українських Січових Стрільців була шапка «мазепинка», що відрізнялась від кепі австро-угорської армії. До того, на шапку кріпилась синьо-жовта «чічка» та кокарда з зображенням галицького лева. Також легіону було виділено «полковий» колір – синій і золотий приладовий метал для зірочок, галунів і гудзиків. Не дивлячись на те, що січовики мали з австро-угорською армією загальну систему відмінності військових звань, в них вийшло бути відмінними від інших, показати себе і почати боротьбу за суверенність країни.

Ключові слова. Січові стрільці, легіон, військовий одяг, уніформа.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Бойко О.Д. Легіон Українських Січових Стрільців /О.Д. Бойко // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2009. - 790 с.
- 2.Ткачук П. П. Вирішення проблеми командних кадрів у Галицькій Армії / П. П. Ткачук // Воєнна історія. – 2008. – № 4 (40). – С. 76–82.